

Załącznik Nr 3
do Uchwały Nr XXXV/201/13
Rady Gminy Waganiec
z dnia 27 grudnia 2013 r.

GMINA WAGANIEC

Diagnoza problemów społecznych

Badanie ankietowe - dorośli mieszkańcy gminy

Opis badania

W celu zebrania danych dotyczących lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców gminy anonimowe badanie ankietowe. Miało ono miejsce w listopadzie 2013 roku. Respondenci samodzielnie wypełniali kwestionariusze. Ankieta wykorzystywana w badaniu składała się z czterech bloków pytań jednokrotnego wyboru, dotyczących:

- postrzeganej ważności poszczególnych problemów społecznych w gminie;
- zażywania narkotyków;
- spożywania alkoholu;
- palenia papierosów.

W każdym z bloków dotyczących narkotyków, alkoholu i papierosów znalazły się pytania zarówno dotyczące osobistych doświadczeń respondentów, jak i ich poglądów na temat skali zjawiska w gminie oraz przekonań związanych z substancjami psychoaktywnymi. Kwestionariusz kończył się metryczką składającą się z trzech pytań - o płeć, przedział wiekowy oraz status zawodowy respondentów.

Opis badanej grupy

Ogółem w badaniu wzięło udział 227 osób, w tym 125 kobiet i 102 mężczyzn. Najliczniej reprezentowane były osoby w wieku 26 - 40 lat (53 kobiety i 43 mężczyzn). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby najstarsze - w wieku powyżej 60 lat (10 kobiet i 8 mężczyzn). Charakterystyka próby w przybliżeniu odzwierciedla strukturę wieku i płci w polskim społeczeństwie.

Tabela1. Podział badanej grupy wg płci i wieku.

	Kobiety	Mężczyźni	W sumie
Do 25 lat	23	16	39
26 - 40 lat	53	43	96
41-60 lat	39	35	74
Powyżej 60 lat	10	8	18
W sumie	125	102	227

Jeśli chodzi o charakterystykę badanej grupy pod względem statusu zawodowego, to 2/3 respondentów w najmłodszej grupie wiekowej (do 25 lat) uczy się lub studiuje, a pozostałe osoby częściej są bezrobotne niż aktywne zawodowo. Wśród osób w wieku 26 - 40 lat większość kobiet i mężczyzn to osoby aktywne zawodowo, blisko 14% mężczyzn jest studentami. 94% kobiet do 60 roku życia i prawie 2/3 mężczyzn w tym wieku pracuje zawodowo. Co piąty mężczyzna z grupy 41 - 60 lat jest bezrobotny, a 17% stanowią renciści. Wszystkie osoby powyżej 60 roku życia mają status emerytów.

Tabela2. Podział badanej grupy wg wieku, płci i statusu zawodowego.

	Kobiety				Mężczyźni			
	Do 25 lat	26 - 40 lat	41 – 60 lat	Powyżej 60 lat	Do 25 lat	26 - 40 lat	41 – 60 lat	Powyżej 60 lat
Aktywni zawodowo	13,1%	63,5%	93,9%		6,3%	69,8%	62,9%	
Bezrobotni	21,7%	36,5%	6,1%		25,0%	16,3%	20,0%	
Uczniowie, studenci	65,2%				68,7%	13,9%		
Renciści							17,1%	
Emeryci				100,0%				100,0%
W sumie	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Postrzeganie problemów społecznych

W pierwszej części kwestionariusza ankietowani zostali poproszeni o określenie, jak ważne w ich odczuciach są poszczególne problemy w gminie. Jako że rozkład odpowiedzi kobiet i mężczyzn nie różni się znacząco, dane zaprezentowane poniżej podzielone są według przedziałów wiekowych respondentów, co pozwala na ukazanie pewnych różnic.

W najmłodszej grupie respondentów za najpoważniejsze wyzwania stojące przed gminą uznano uzależnienie od alkoholu, przemoc domową oraz bezrobocie i ubóstwo. Jako przeciętnie ważne uznano: uzależnienie od narkotyków, spożywanie alkoholu i palenie papierosów przez młodzież, niepełnosprawność, przestępczość oraz uzależnienie od komputera i Internetu. Przemoc w szkole została uznana za zjawisko najmniej ważne w gminie. Najbardziej podzielone zdania respondenci mają w przypadku opinii na temat zjawiska przemocy w szkole, uzależnienia od narkotyków oraz uzależnienia od komputera.

Tabela 3. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku 18 - 25 lat.

	Zupełnie nieważne	Niezbyt ważne	Przeciętnie ważne	Dość ważne	Bardzo ważne	Średnia ocena
Ubóstwo	0,0%	10,3%	41,0%	17,9%	30,8%	3,69
Uzależnienie do narkotyków	5,1%	7,7%	51,3%	20,5%	15,4%	3,33
Przemoc domowa	2,6%	12,8%	41,0%	17,9%	25,6%	3,51
Uzależnienie od alkoholu	2,6%	2,6%	48,7%	17,9%	28,1%	3,67
Bezrobocie	2,6%	10,3%	48,7%	12,8%	28,1%	3,54
Niepełnosprawność	2,6%	25,6%	48,7%	15,4%	7,7%	3,00
Uzależnienie do komputera i Internetu	7,7%	17,9%	41,0%	17,9%	15,4%	3,15
Przestępczość	0,0%	15,4%	53,8%	23,1%	7,7%	3,23
Spożywanie alkoholu przez niepełnoletnie osoby	2,6%	20,5%	48,7%	20,5%	7,7%	3,10
Palenie papierosów przez niepełnoletnie osoby	2,6%	23,1%	41,0%	23,1%	10,3%	3,15
Przemoc w szkole	15,4%	23,1%	33,3%	12,8%	15,4%	2,90

Odmienne od młodszych respondentów, dla ankietowanych w wieku 26 - 40 lat najpoważniejszym problemem w gminie jest ubóstwo. Nieco wyżej niż młodsze osoby oceniają oni wagę uzależnienia od narkotyków. Za przeciętnie ważne respondenci z tej grupy uznają uzależnienie od narkotyków, przemoc domową, uzależnienie od alkoholu oraz bezrobocie. Poglądy na temat uzależnienia od komputera, przemocy w szkole oraz niepełnosprawności są najbardziej zróżnicowane.

Tabela 4. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku 26 - 40 lat.

	Zupełnie nieważne	Niezbyt ważne	Przeciętnie ważne	Dość ważne	Bardzo ważne	Średnia ocena
Ubóstwo	1,0%	1,0%	27,1%	30,2%	40,6%	4,08
Uzależnienie do narkotyków	1,0%	9,4%	22,9%	30,2%	36,5%	3,92
Przemoc domowa	4,2%	10,4%	21,9%	33,3%	30,2%	3,75
Uzależnienie od alkoholu	2,1%	9,4%	20,8%	41,7%	26,0%	3,80
Bezrobocie	3,1%	12,5%	21,9%	34,4%	29,1%	3,72
Niepełnosprawność	5,2%	22,9%	26,0%	26,0%	19,2%	3,32
Uzależnienie do komputera i Internetu	6,3%	25,0%	19,8%	29,2%	19,2%	3,31
Przestępczość	4,2%	8,3%	40,6%	29,2%	17,7%	3,48
Spożywanie alkoholu przez niepełnoletnie osoby	3,1%	14,6%	36,5%	35,4%	10,4%	3,35
Palenie papierosów przez niepełnoletnie osoby	4,2%	15,6%	38,5%	32,3%	9,4%	3,27
Przemoc w szkole	5,2%	29,2%	32,3%	21,9%	11,5%	3,05

Osoby badane z przedziału wiekowego 41 - 60 lat także za najpoważniejsze problemy w gminie uznają ubóstwo, bezrobocie i uzależnienie od alkoholu. Jako dość poważny problem postrzegają także uzależnienie od narkotyków, przemoc domową, niepełnosprawność, uzależnienie od

komputera i Internetu oraz palenie papierosów i picie alkoholu przez nastolatków. Przystępczość i przemoc w szkole są uznane za nieco mniejsze wyzwania dla gminy. Problem niepełnosprawności jest postrzegany przez ankietowanych najbardziej niejednorodnie.

Tabela 5. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku 41 - 60 lat.

	Zupełnie nieważne	Niezbyt ważne	Przeciętnie ważne	Dość ważne	Bardzo ważne	Średnia ocena
Ubóstwo	0,0%	2,7%	13,5%	43,9%	41,9%	4,23
Uzależnienie do narkotyków	1,4%	13,5%	31,1%	29,7%	24,3%	3,62
Przemoc domowa	0,0%	5,4%	32,1%	39,8%	24,3%	3,81
Uzależnienie od alkoholu	0,0%	0,0%	16,2%	40,5%	43,2%	4,27
Bezrobocie	0,0%	1,4%	16,4%	30,1%	52,1%	4,33
Niepełnosprawność	5,4%	13,5%	25,7%	29,7%	25,7%	3,57
Uzależnienie do komputera i Internetu	4,1%	16,4%	31,5%	26,0%	21,9%	3,56
Przystępczość	2,7%	10,8%	35,1%	37,8%	13,5%	3,49
Spożywanie alkoholu przez niepełnoletnie osoby	2,8%	8,1%	29,2%	31,9%	27,8%	3,74
Palenie papierosów przez niepełnoletnie osoby	1,4%	14,9%	35,1%	29,7%	18,9%	3,50
Przemoc w szkole	0,0%	22,2%	36,1%	20,8%	20,8%	3,40

Najstarsza grupa respondentów za najistotniejsze problemy społeczne w gminie uznaje ubóstwo, uzależnienie od narkotyków oraz przemoc domową. Jako dość poważne postrzegają kwestie uzależnienia od alkoholu, bezrobocie oraz palenie papierosów przez niepełnoletnią młodzież. Pozostałe problemy postrzegane są jako mniej poważne. Najbardziej zróżnicowane opinie ankietowani z tej grupy prezentują w kwestii niepełnosprawności oraz bezrobocia.

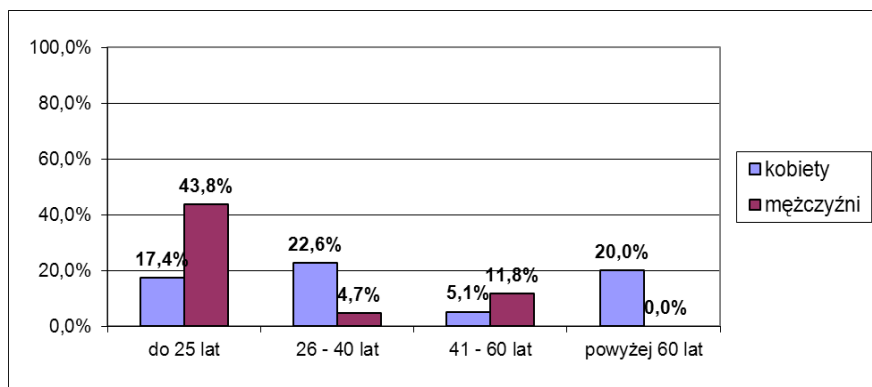
Tabela 6. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku powyżej 60 lat.

	Zupełnie nieważne	Niezbyt ważne	Przeciętnie ważne	Dość ważne	Bardzo ważne	Średnia ocena
Ubóstwo	0,0	0,0	27,8	33,3	38,9	4,11
Uzależnienie do narkotyków	0,0	11,1	11,1	38,9	38,9	4,06
Przemoc domowa	0,0	5,6	11,1	44,4	38,9	4,17
Uzależnienie od alkoholu	5,6	16,7	5,6	50,0	22,2	3,67
Bezrobocie	11,1	5,6	16,7	44,4	22,2	3,61
Niepełnosprawność	22,2	5,6	22,2	28,9	11,1	3,11
Uzależnienie do komputera i Internetu	5,6	16,7	27,8	28,9	11,1	3,33
Przystępczość	0,0	22,2	33,3	33,3	11,1	3,33
Spożywanie alkoholu przez niepełnoletnie osoby	0,0	11,1	50,0	27,8	11,1	3,39
Palenie papierosów przez niepełnoletnie osoby	0,0	5,6	38,9	44,4	11,1	3,61
Przemoc w szkole	5,6	11,1	27,8	50,0	5,6	3,39

Problem narkotykowy w gminie

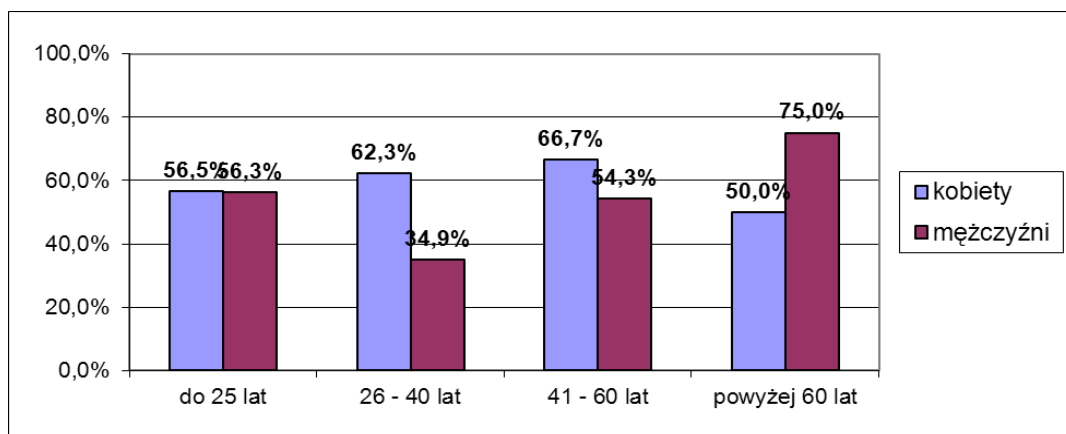
W ankiecie skierowanej do dorosłych mieszkańców gminy zamieszczono pięć pytań związanych z problemem narkotykowym. Widoczna jest różnica pomiędzy znajomością osób zażywających narkotyki w grupach osób do 40 roku życia i powyżej 40 roku życia. Co piąta kobieta (poza przedstawicielkami grupy 41 - 60 lat) zna kogoś sięgającego po środki odurzające. Wśród mężczyzn najczęściej młode osoby - do 25 lat znają kogoś takiego (44%). Żaden mężczyzna po 60 roku życia nie ma w swoim otoczeniu osoby zażywającej narkotyki.

Wykres 1. Znam osobę, która zażywa narkotyki.

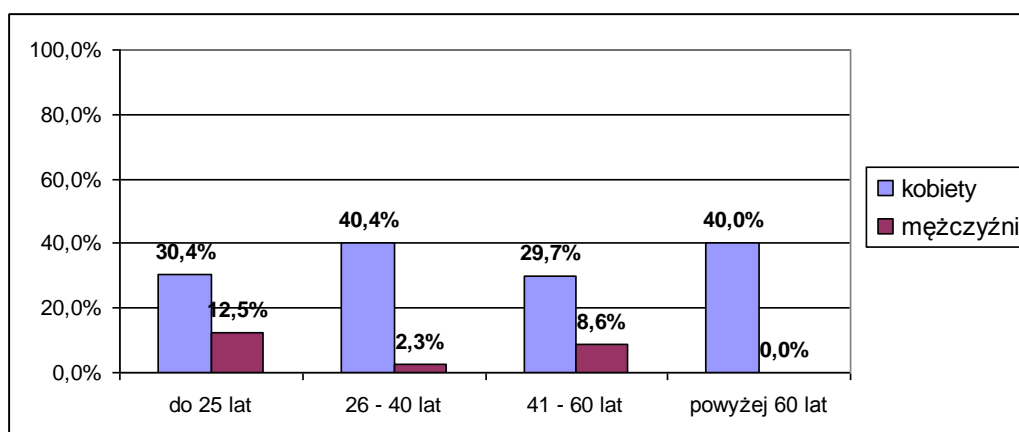
Okolo połowa wszystkich ankietowanych kobiet twierdzi, że młodzież z gminy jest narażona na kontakt z narkotykami. Podobnego zdania jest co trzeci mężczyzna w wieku 26 - 40 lat oraz 3/4 mężczyzn powyżej 60 roku życia., a także połowa pozostałych mężczyzn.

Wykres 2. Młodzież w gminie jest narażona na kontakt z narkotykami.

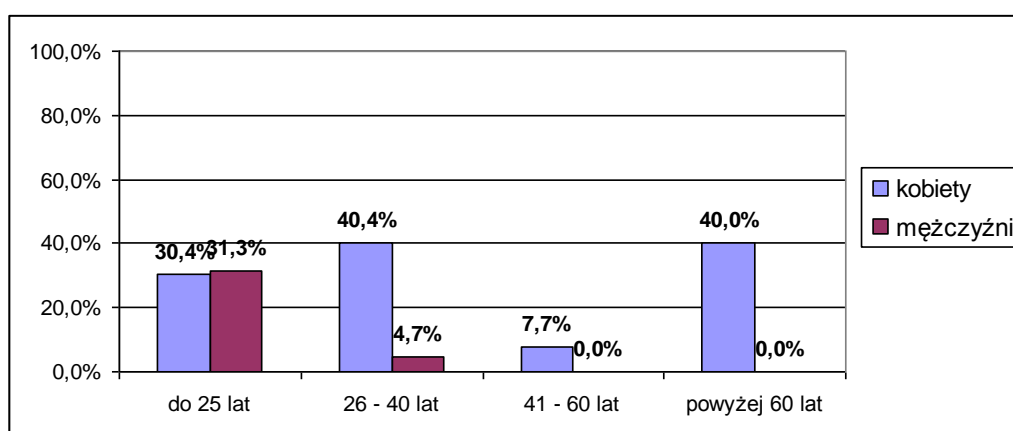
We wszystkich grupach wiekowych kobiety są częściej przekonane, że zdobycie narkotyków na terenie gminy nie stanowi trudności – odsetek osób płci żeńskiej, które prezentują taką opinię waha się od 29,7% (41 – 60 lat) do 40,4% (26 – 40 lat). Co siódmy mężczyzna w wieku do 26 lat uważa dostęp do środków odurzających w gminie za łatwy, podobnego zdania jest niecałe 9% mężczyzn w wieku 41 – 60 lat oraz 2% osób z grupy od 26 do 40 roku życia.

Wykres 3. Dostęp do narkotyków w gminie jest łatwy.

Jeśli chodzi o osobiste doświadczenia eksperymentowania z narkotykami i innymi środkami psychoaktywnymi, takimi jak dopalacze, to około 1/3 przedstawicieli najmłodszych grup wiekowych - do 25 lat zażywało lub nadal zażywa narkotyki. Takie doświadczenia ma także 40% ankietowanych kobiet w wieku 26 – 40 lat oraz powyżej 60 roku życia. Niewielki odsetek osób z pozostałych grup ma doświadczenia zażywania narkotyków, co prezentuje poniższy wykres.

Wykres 4. Czy kiedykolwiek zażywałeś narkotyki lub dopalacze?

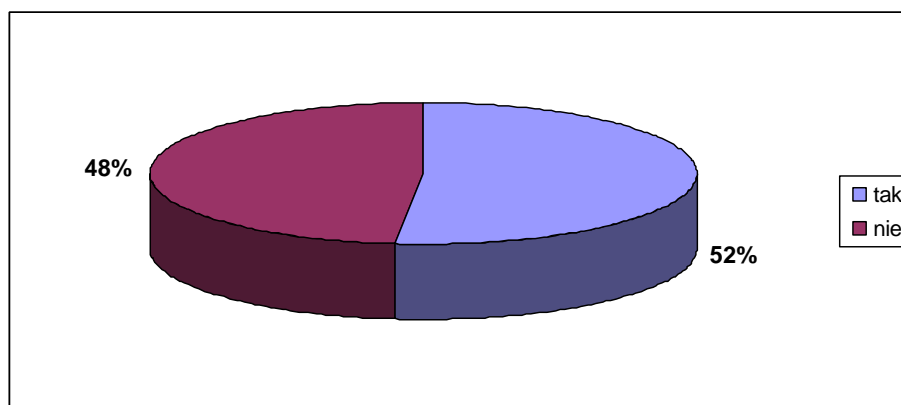

Problem alkoholowy w gminie

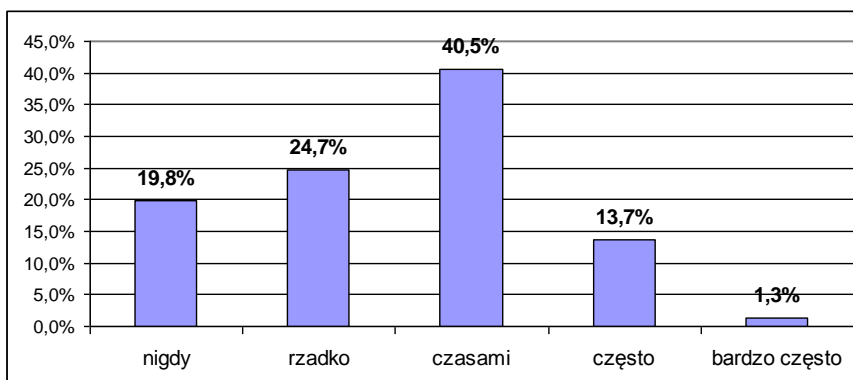
Pytania w ankiecie związane były ze spożyciem alkoholu przez osoby dorosłe, poglądami o piciu alkoholu przez młodzież z gminy oraz nieprzestrzeganiem przepisów związanych z wychowaniem w trzeźwości. Ze względu na niewielkie różnice w odpowiedziach poszczególnych grup wiekowych oraz pomiędzy mężczyznami i kobietami, przedstawione poniżej dane są wynikami zbiorczymi wszystkich respondentów.

Połowa respondentów zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest uzależniony od alkoholu. Co piąta osoba jest abstynentem. 2/3 ankietowanych dorosłych spożywa alkohol okazynie – rzadko lub czasami. 15% osób przyznaje, że pije często lub bardzo często. Mieszkańcom gminy, którzy spożywają alkohol, zadano także pytanie o to, który rodzaj alkoholu piją najczęściej. Najwięcej osób wymienia wino, co trzeci - piwo, a co czwarty – wódkę.

Wykres 5. Czy zna Pan/i kogoś uzależnionego od alkoholu?

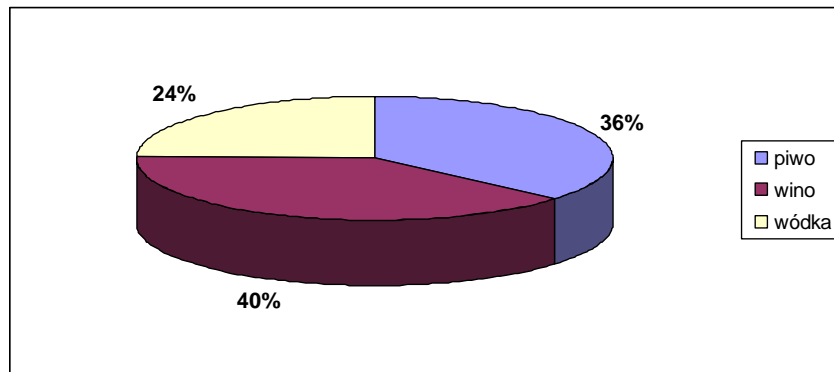

Wykres 6. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

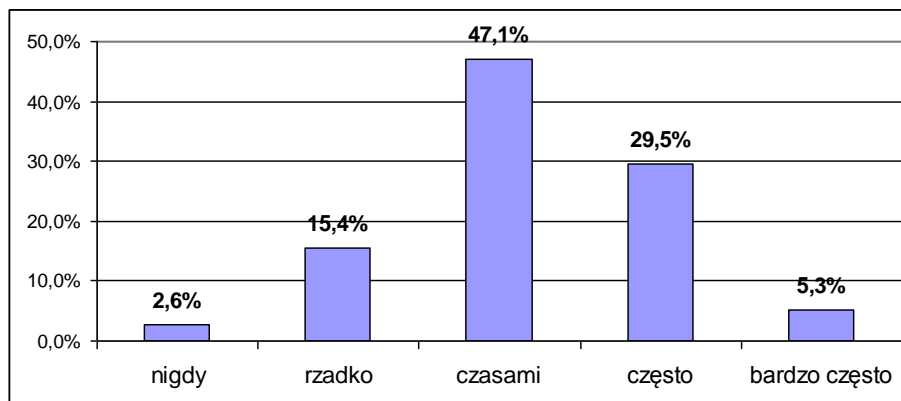

Wykres 7. Jaki alkohol najczęściej Pan/i spożywa?

Jeśli chodzi o pogląd na temat rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu przez niepełnoletnie osoby, to najwięcej osób (41,7%) twierdzi, że zdarza się to czasami. Jako częstą lub bardzo częstą sytuację postrzegane jest ono przez co trzeciego z ankietowanych. Co szósta osoba jest zdania, że młodzi ludzie bardzo rzadko piją alkohol, a niecałe 3% twierdzi, że nie zdarza się to wcale.

Wykres 8. Jak często niepełnoletnia młodzież z gminy spożywa alkohol?

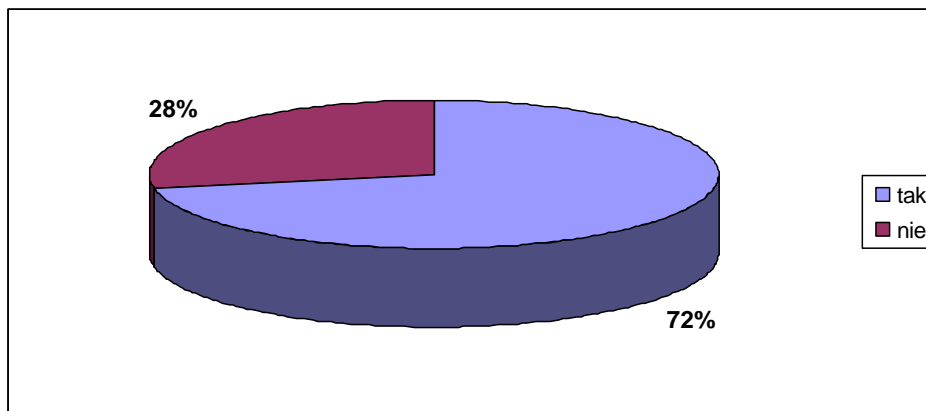

W bloku pytań związanych z przestrzeganiem prawa zadano pytania dotyczące sprzedaży alkoholu nieletnim, prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwym oraz spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

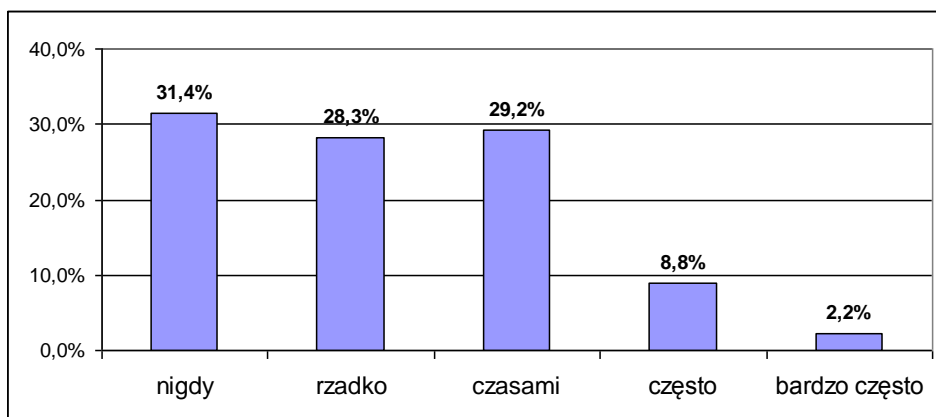
Blisko 3/4 zapytanych osób słyszało, że alkohol w niektórych sklepach w gminie jest sprzedawany niepełnoletniej młodzieży. 2/3 ankietowanych stwierdziło, że osoby w ich otoczeniu prowadzą samochód po spożyciu alkoholu. 28% respondentów uznaje takie sytuacje za rzadkie, a 29% za zdarzające się czasami. Łącznie co dziesiąta z osób twierdzi, że jazda po alkoholu wśród osób z ich

otoczenia zdarza się często lub bardzo często. 62,5% respondentów rzadko lub czasami widuje osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych takich jak przystanki autobusowe, parki czy klatki schodowe. Co trzecia osoba stwierdza, że pijący publicznie to widok częsty lub bardzo częsty. W ogóle takich osób nie widuje 3% ankietowanych.

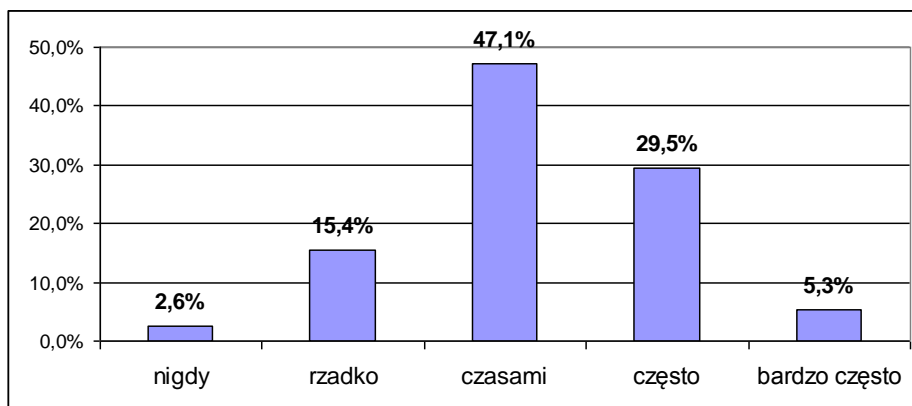
Wykres 9. Czy słyszał/a Pan/i o przypadkach sprzedaży alkoholu niepełnoletnim osobom?

Wykres 10. Jak często zdarza się osobom w Pan/i otoczeniu prowadzić samochód po wypiciu alkoholu?

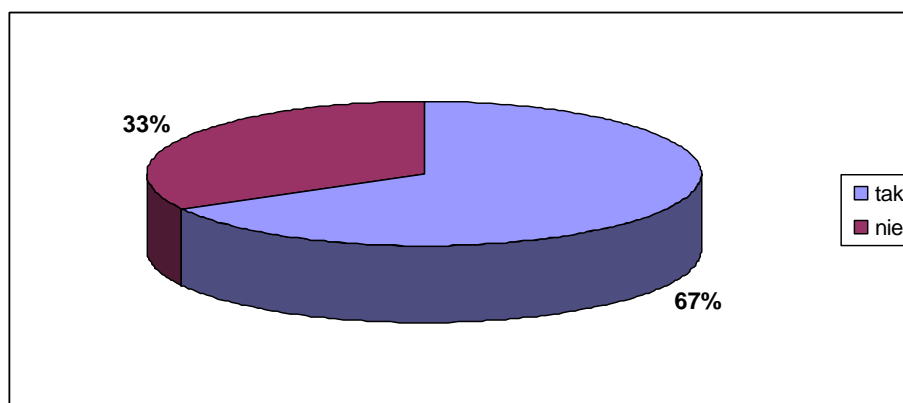
Wykres 11. Jak często widzi Pan/i osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych?

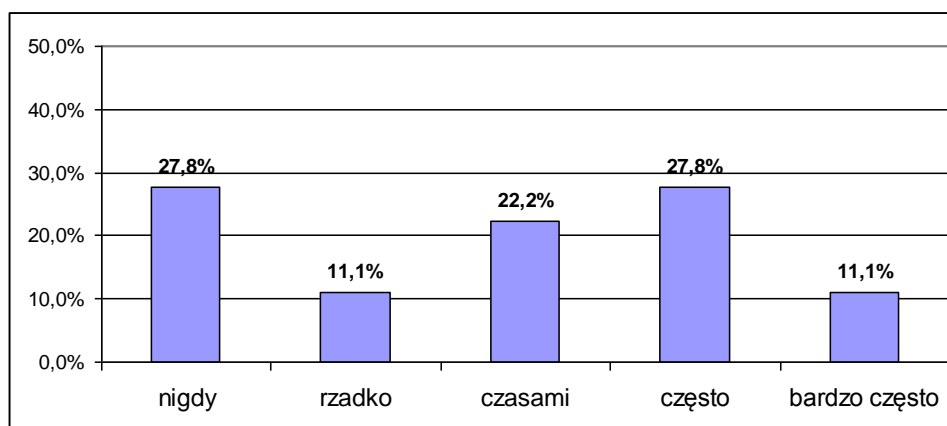
Problem nikotynowy w gminie

W kwestionariuszu umieszczono dwa pytania dotyczące problemu uzależnienia od nikotyny. 2/3 respondentów w swoim otoczeniu spotyka się z osobami palącymi papierosy. 28% ankietowanych nie pali wcale papierosów. Blisko 40% ankietowanych osób dorosłych pali bardzo często lub często. 1/3 pali okazjnie – rzadko lub czasami.

Wykres 12. Czy osoby w Pan/i otoczeniu palą papierosy?

Wykres 13. Jak często Pan/i pali papierosy?

Badanie ankietowe – dzieci i młodzież z terenu gminy

Opis badania

W celu zebrania danych dotyczących lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzono wśród uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych anonimowe badanie ankietowe. Miało ono miejsce w listopadzie 2013 roku. Respondenci samodzielnie wypełniali kwestionariusze. Ankieta wykorzystywana w badaniu składała się z trzech bloków pytań jednokrotnego wyboru, dotyczących:

- spożywania alkoholu;
- palenia papierosów;
- zażywania narkotyków.

W każdym z bloków pytań znalazły się pytania zarówno dotyczące osobistych doświadczeń respondentów, jak i ich poglądów na temat skali zjawiska w gminie oraz przekonań związanych z substancjami psychoaktywnymi. Kwestionariusz kończył się metryczką składającą się z dwóch pytań - o płeć oraz wiek uczniów.

Opis badanej grupy

Łącznie w ankiecie wzięło udział 248 uczniów – 104 dziewczęta (41,9%) oraz 148 chłopców (58,1%). W dalszych analizach przedstawione są wyniki w podziale na trzy grupy wiekowe: uczniów w wieku 10 – 12 lat, uczniów w wieku 13 – 15 lat oraz uczniów powyżej 16 roku życia.

Tabela 7. Podział badanej grupy wg płci i wieku.

	Dziewczęta	Chłopcy	W sumie
10 lat	18	20	38
11 lat	17	23	40
12 lat	17	25	42
13 lat	13	19	32
14 lat	20	24	44
15 lat	19	33	52
16 lat		4	4
17 lat		2	2

19 lat		1	1
W sumie	104	144	248

Problem narkotykowy w gminie

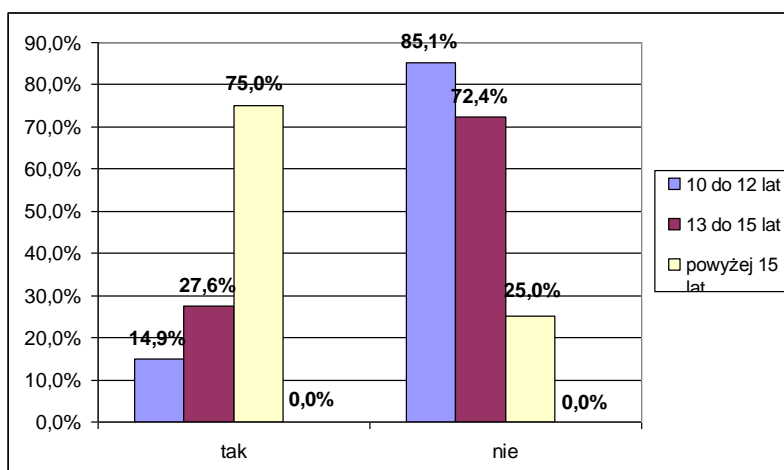
W ankiecie skierowanej do uczniów zamieszczono siedem pytań dotyczących narkotyków i innych środków odurzających. Dotyczyły one opinii na temat rozpowszechnienia zjawiska w gminie, dostępu do narkotyków oraz motywacji młodych ludzi do sięgania po tego typu substancje.

3/4 uczniów w wieku powyżej 15 lat twierdzi, że ich rówieśnicy mają kontakt ze środkami odurzającymi, pozostali nie mają na ten temat zdania. Zdecydowanie mniejszy odsetek takich osób występuje wśród młodszych uczniów – 28% gimnazjalistów oraz 8% uczniów szkoły podstawowej jest przekonanych, że ich koledzy mają kontakt z narkotykami. Osobiście kogoś, kto zażywa narkotyki zna co szósty uczeń szkoły podstawowej, 28% uczniów gimnazjum oraz 3/4 starszych uczniów. Jeśli chodzi o obecność narkotyków w szkołach, do których chodzą respondenci, to rozkład odpowiedzi przedstawia się podobnie. Osobiste doświadczenia ankietowanych uczniów z narkotykami dotyczą 3% uczniów szkół podstawowych, 5% gimnazjalistów oraz aż ¾ osób powyżej 15 roku życia.

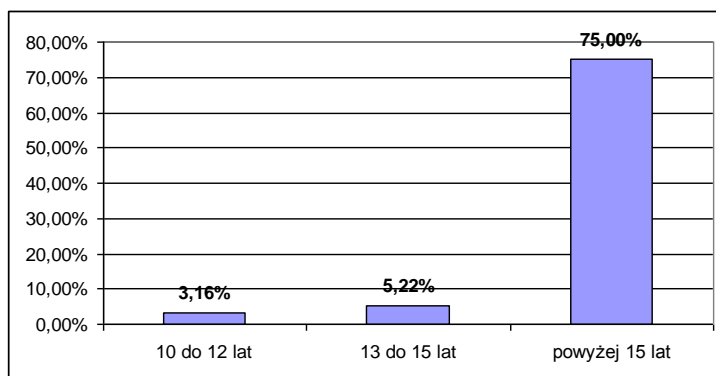
Tabela 8. *Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami?*

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Uczniowie w wieku 10 – 12 lat	6,3%	2,1%	15,6%	26,0%	50,0%
Uczniowie w wieku 13 – 15 lat	9,0%	18,8%	24,8%	30,8%	16,5%
Uczniowie w wieku powyżej 15 lat	75,0%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%

Wykres 14. Znam osobiście kogoś, kto zażywa narkotyki.

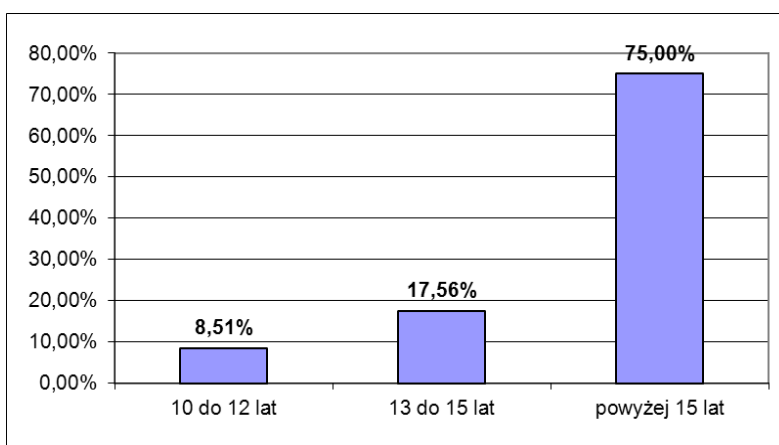

Wykres 15. Czy zażywałeś kiedyś narkotyki?.

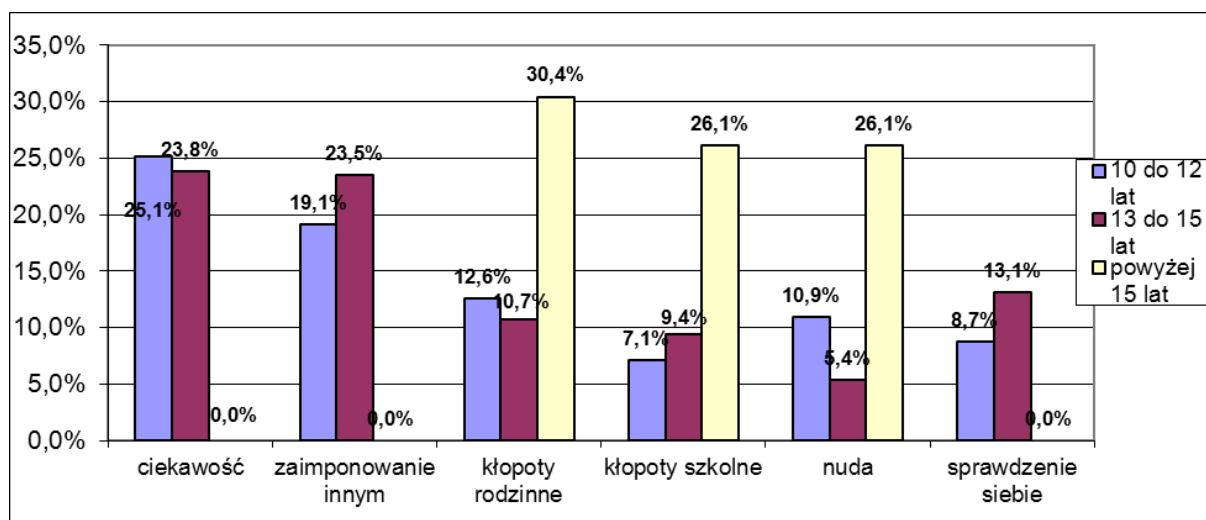
Także w przypadku poglądu na temat dostępu do narkotyków w gminie zaznacza się ta sama prawidłowość – im starsi ankieterzy uczniowie, tym częściej twierdzą, że zdobycie narkotyków na terenie gminy nie stanowi trudności. Takiego zdania jest połowa ankieterowanych 8,5% uczniów ze szkoły podstawowej, 17,5% z gimnazjum oraz 75% osób w wieku powyżej 15 lat.

Wykres 16. Zdobywanie narkotyków w mojej okolicy jest łatwe.

Uczniowie w wieku 10 - 12 lat oraz 13 - 15 lat podobnie wskazują motywy sięgania po narkotyki - głównie jest to ciekawość oraz chęć zaimponowania innym. Starsi uczniowie z kolei wymieniają takie powody, jak radzenie sobie z problemami czy urozmaicanie czasu wolnego.

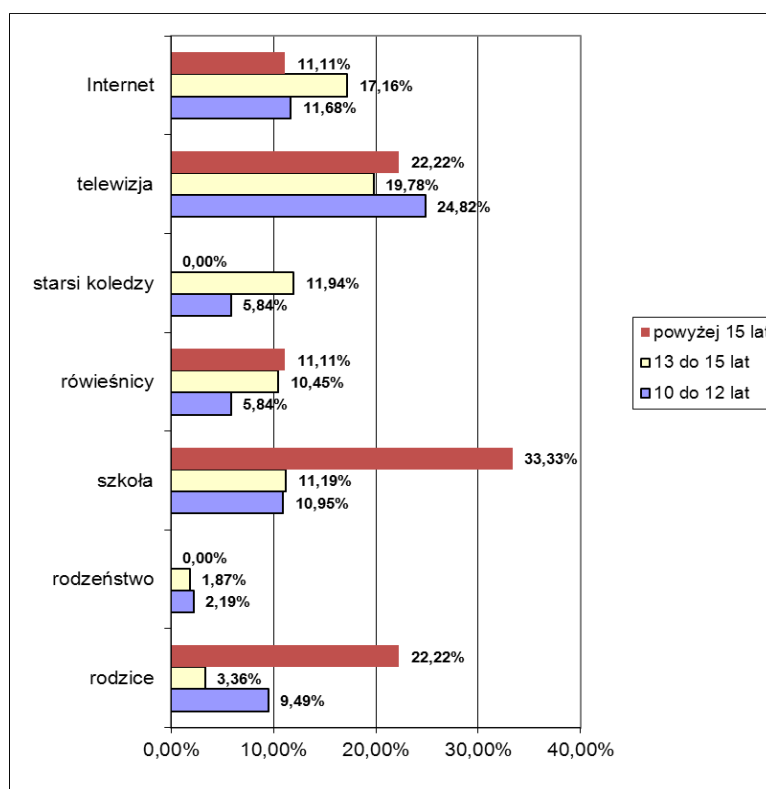
Wykres 17. Motywy młodzieży do sięgania po narkotyki*.

*wielokrotny wybór odpowiedzi

Uczniowie szkoły podstawowej wiedzę na temat narkotyków i skutków ich zażywania czerpią przede wszystkim z telewizji (25%), Internetu (12%) oraz ze szkoły (11%). Uczniowie w wieku 13 - 15 lat korzystają z podobnych źródeł, nieco częściej zwracając się z prośbą o informacje do rówieśników czy starszych kolegów. Ankietowani w wieku 16 - 19 lat podają jako źródła wiedzy głównie szkołę (33%) oraz telewizję i rodziców (po 22%).

Wykres 18. Źródła informacji o narkotykach i skutkach ich zażywania*.

*wielokrotny wybór odpowiedzi

Problem alkoholowy w gminie

Kwestionariusz zawiera siedem pytań dotyczących skali spożycia alkoholu przez osoby niepełnoletnie oraz młodych dorosłych, sposobach dostępu do alkoholu oraz motywach picia alkoholu przez uczniów.

Ponad połowa ankietowanych w wieku 13 - 15 lat stwierdza, że ich rówieśnicy spożywają alkohol. Wszyscy starsi uczniowie i co ósma osoba ze szkoły podstawowej są takiego samego zdania.

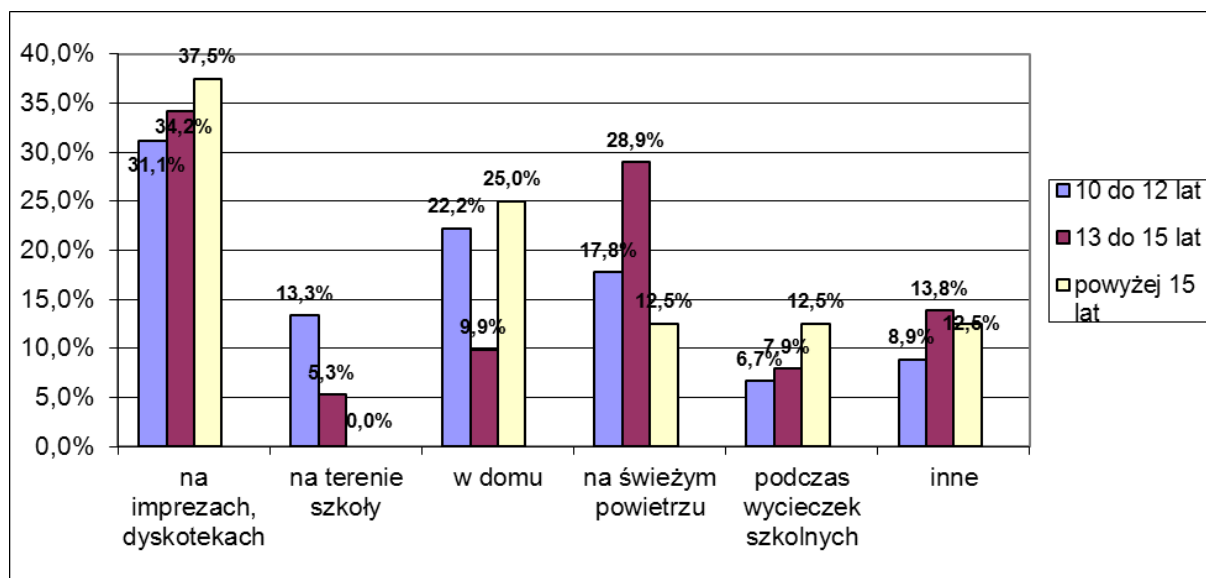
Tabela 9. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

	Tak	Nie	Nie wiem
Uczniowie w wieku 10 – 12 lat	12,6%	62,1%	25,3%
Uczniowie w wieku 13 – 15 lat	53,0%	22,4%	24,6%
Uczniowie w wieku powyżej 15 lat	100,0%		

Wszyscy uczniowie dość zgodnie wskazują miejsca w gminie, gdzie najczęściej można spotkać pijącą alkohol młodzież. Imprezy i dyskoteki wymieniane są przez około 1/3 respondentów, nieco mniej osób wskazuje, że młodzi ludzie piją napoje alkoholowe na świeżym powietrzu oraz w domu. Pozostałe miejsca są wymieniane dużo rzadziej.

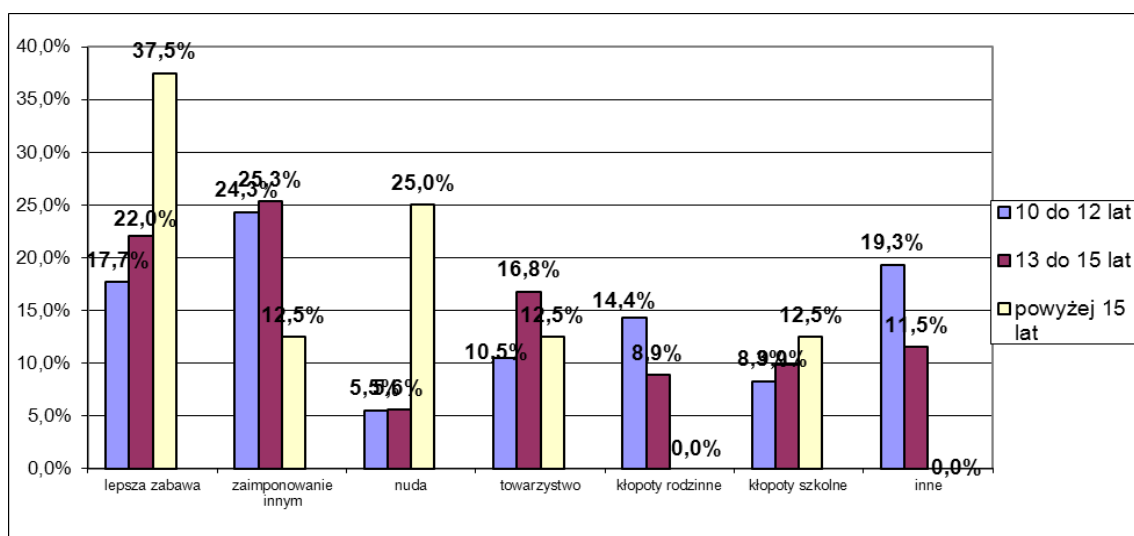
Wykres 19. Gdzie młodzież pije alkohol na terenie gminy*?

*wielokrotny wybór odpowiedzi

Uczniowie zostali także zapytani o to, dlaczego ich zdaniem młodzi ludzie piją alkohol. Ankietowani upatrują w picie tego typu napojów sposobu na zaimponowanie otoczeniu, lepszą zabawę oraz dotrzymanie towarzystwa rówieśnikom. Lepsza zabawa i zabicie nudy są szczególnie często wymieniane przez najstarszych uczniów. Im starsi uczniowie, tym rzadziej chcą poprzez picie alkoholu zaimponować otoczeniu. Od 9 do 14% ankietowanych postrzega alkohol jako metodę na radzenie sobie z trudnościami w szkole czy kłopotami rodzinnymi.

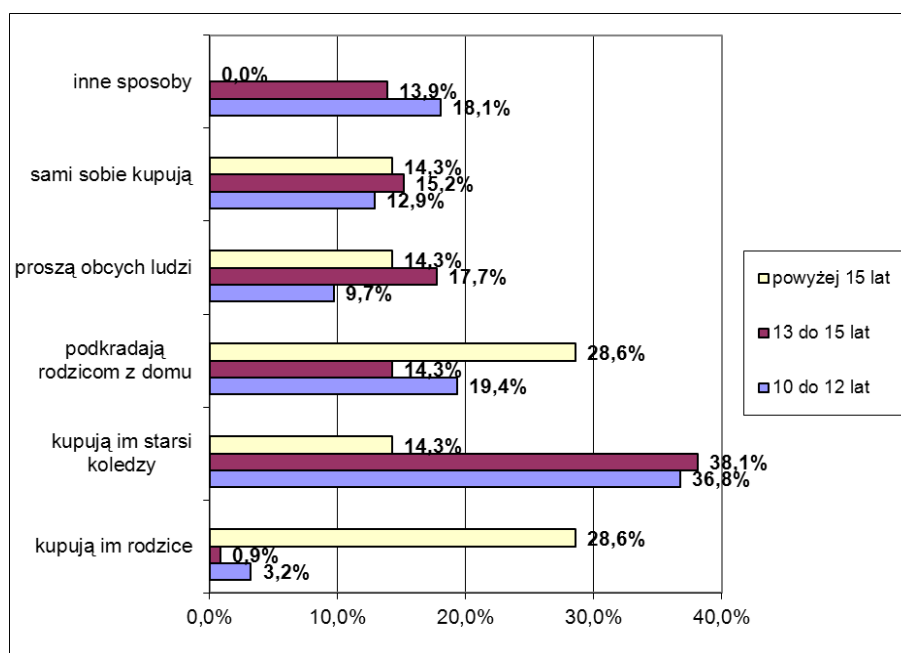
Wykres 20. Motywy sięgania po alkohol przez niepełnoletnią młodzież*.

*wielokrotny wybór odpowiedzi

Młodzi ludzie określali także ich sposób dostępu do alkoholu w gminie. Najstarsi uczniowie najczęściej podkradają go z domu lub dostają od rodziców. Ankietowanym do 15 roku życia najczęściej alkohol kupują starsi koledzy. Od 13% do 15% niepełnoletnich osób twierdzi, że jest w stanie samodzielnie kupić alkohol na terenie gminy.

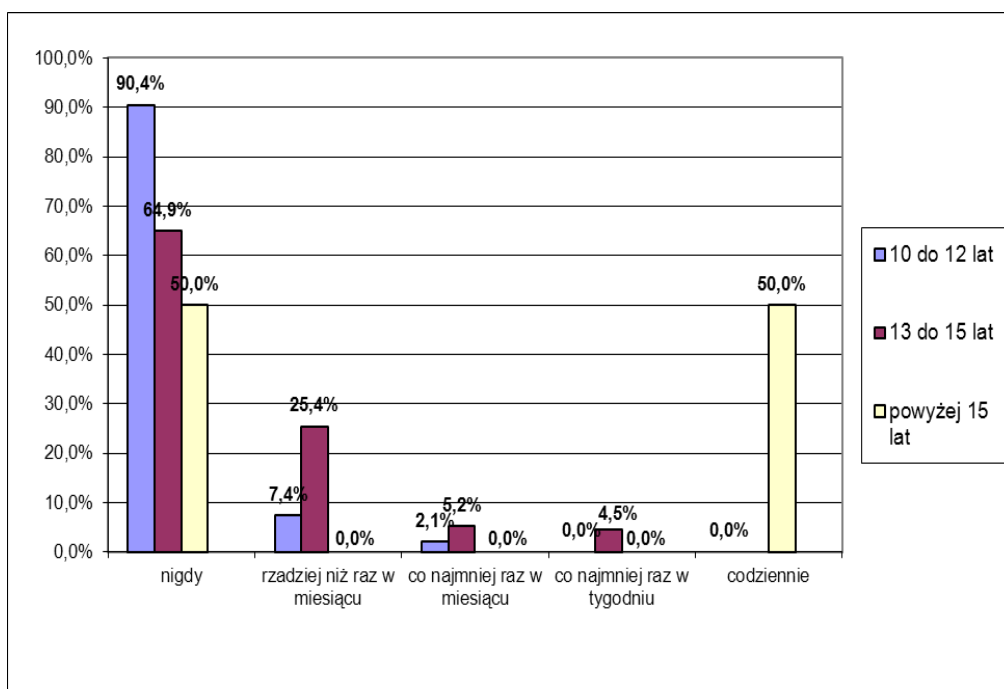
Wykres 21. Jak młodzież w gminie może zdobyć alkohol*?

*wielokrotny wybór odpowiedzi

Druga część pytań związana była ze spożywaniem alkoholu przez respondentów. Alkohol pije co dziesiąty uczeń szkoły podstawowej, co trzecia osoba w wieku 13 – 15 lat i połowa starszych niepełnoletnich uczniów. Inicjacja alkoholowa następuje najczęściej w gimnazjum. Szczegółowe częstości poszczególnych odpowiedzi w trzech grupach wiekowych prezentuje wykres. Rodzice uczniów przeważnie są świadomi, że ich dzieci piją alkohol. Młodzież najczęściej pije piwo, w drugiej kolejności wino, bardzo rzadko wódkę czy inne rodzaje alkoholu.

Wykres 22. Jak często zdarza Ci się pić alkohol?

Problem nikotynowy w gminie

W ankiecie skierowanej do uczniów zawarty jest sześć pytań dotyczących palenia papierosów – skali zjawiska, najczęściej wybieranych przez młodzież miejscach, gdzie palą, ich motywacji do palenia oraz sposobów dostępu niepełnoletnich osób w gminie do papierosów.

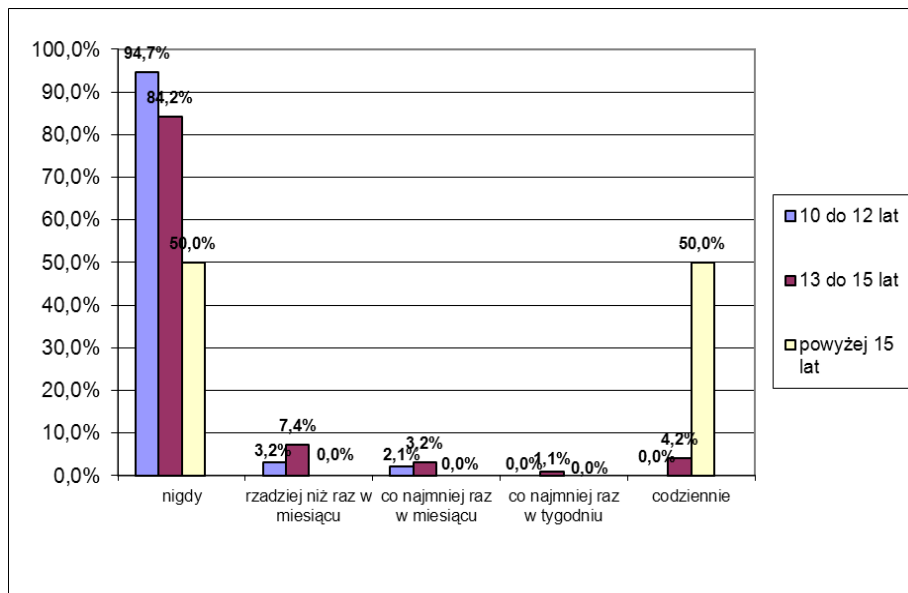
Około 1/3 najmłodszych ankietowanych (w wieku 10 – 12 lat), 2/3 osób z grupy 13 - 15 lat oraz wszyscy starsi uczniowie uważają, że ich rówieśnicy palą papierosy.

Tabela 10. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

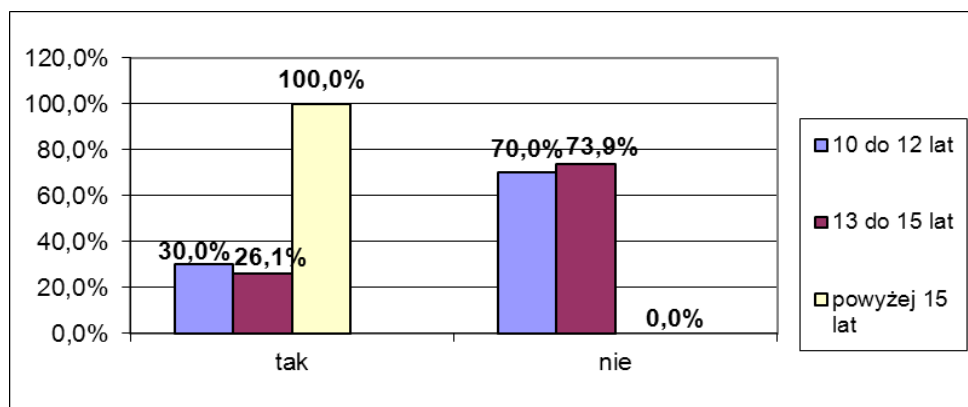
	Tak	Nie	Nie wiem
Uczniowie w wieku 10 – 12 lat	28,0%	44,1%	28,0%
Uczniowie w wieku 13 – 15 lat	61,7%	9,0%	29,3%
Uczniowie w wieku powyżej 15 lat	100,0%		

Respondenci oceniali także, jak często oni sami palą papierosy. 5% uczniów ze szkoły podstawowej, 16% osób w wieku 13 – 15 lat oraz połowa starszych uczniów pali. Im starsi badani, tym częściej ma to miejsce. Im starsi uczniowie, tym częściej ich opiekunowie wiedzą, że palą – taką świadomość ma 1/4 rodziców uczniów ze szkoły podstawowej, około 1/3 z gimnazjum oraz wszyscy rodzice starszych uczniów.

Wykres 23. Jak często zdarza Ci się palić papierosy?

Wykres 24. Czy Twój rodzic wie, że palisz?

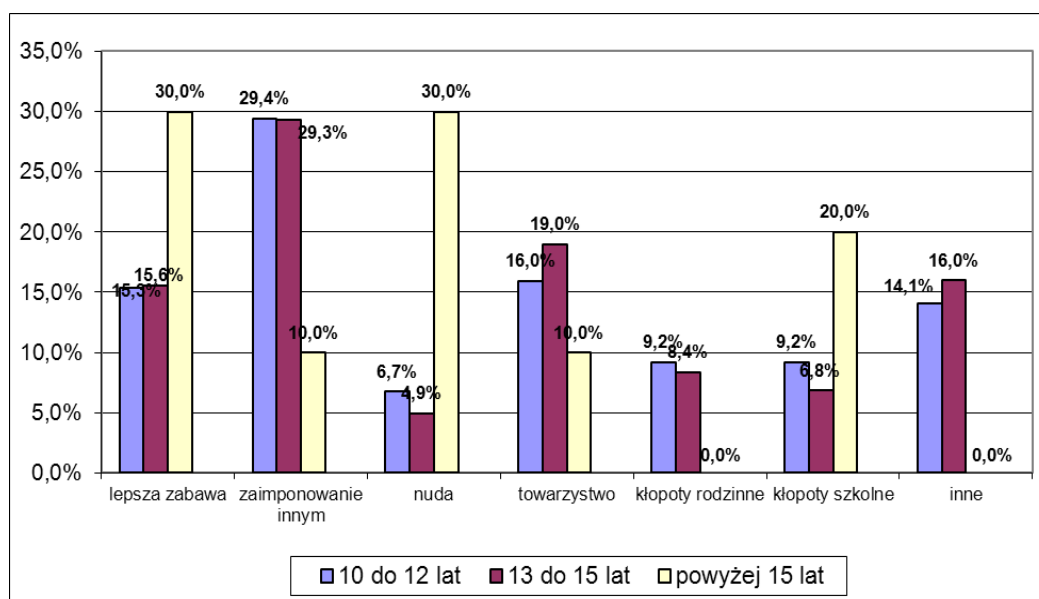
Zdaniem respondentów młodzi ludzie najczęściej palą papierosy na świeżym powietrzu – w parkach czy w pobliżu przystanków autobusowych. Im starsi uczniowie, tym popularniejsze jest także sięganie po papierosa na imprezach. Około 1/5 najstarszych uczniów pali w szkole.

Tabela 11. Gdzie najczęściej młodzież z gminy pali papierosy?

	Na imprezach, dyskotekach	W szkole	W domu	Na świeżym powietrzu	Na wycieczkach szkolnych	W innych miejscach
10-12 lat	19,6%	14,1%	8,7%	33,7%	3,3%	20,7%
13-15 lat	21,3%	12,1%	8,2%	31,9%	10,1%	16,4%
Powyżej 15 lat	33,3%	22,2%		33,3%		11,1%

Najczęstszym motywem palenia wymienianym przez młodszych uczniów jest chęć zaimponowania rówieśnikom, starszym uczniom poza tym zależy także na urozmaiceniu sobie czasu wolnego i zabiciu nudy, a także lepszej zabawie. Generalnie co dziesiąty uczeń upatruje w paleniu papierosów sposobu na redukcję napięcia i radzenie sobie z kłopotami.

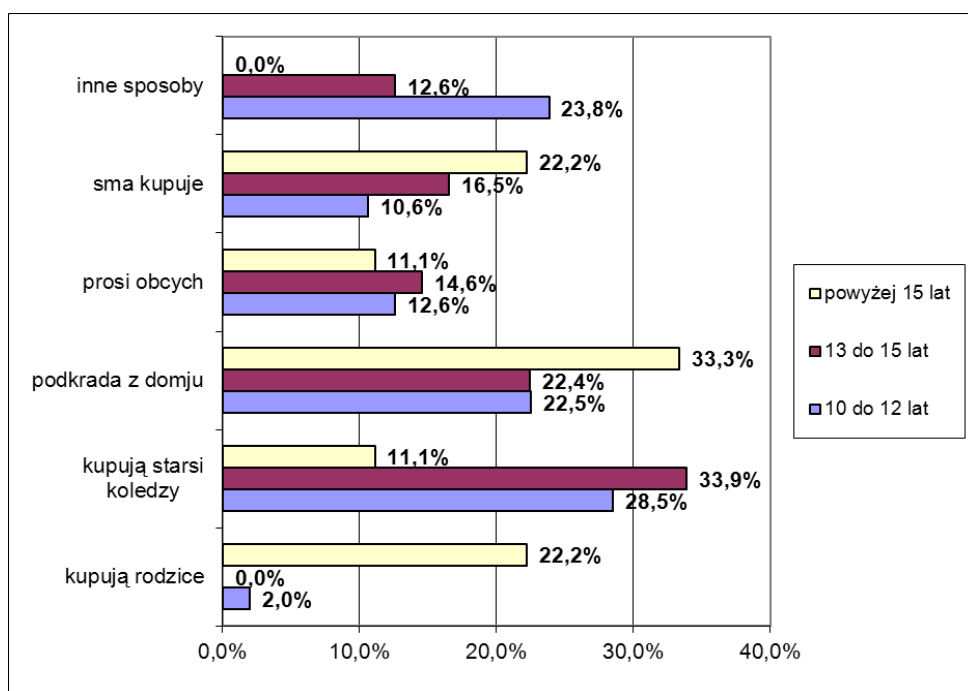
Wykres 25. Motywy sięgania po papierosy przez niepełnoletnią młodzież*.

* wielokrotne odpowiedzi

Według ankietowanych ze szkoły podstawowej ich rówieśnicy najczęściej uzyskują dostęp do papierosów za pośrednictwem starszych kolegów lub poprzez podkradanie rodzicom. Im starsi uczniowie (niepełnoletni), tym częściej samodzielnie kupują sobie papierosy na terenie gminy. Co trzeci nastolatek z gimnazjum i 28% uczniów ze szkoły ponadgimnazjalnej prosi swoich starszych znajomych, aby kupili mu papierosy.

Wykres 26. Jak młodzież w gminie może zdobyć papierosy*?

* wielokrotne odpowiedzi

Podsumowanie badania i wnioski

Społeczność lokalna za najpoważniejsze wyzwania stojące przed gminą Waganiec uznała przede wszystkim uzależnienia od alkoholu, ubóstwo, bezrobocie, przemoc domową i uzależnienie od narkotyków.

Jak wynika z odpowiedzi osób badanych, uzależnienie od alkoholu oraz spożywanie go przez niepełnoletnich uczniów jest w gminie zjawiskiem przeciętnie częstym, jednak istnieje pewna grupa zarówno dorosłych, jak i niepełnoletnich mieszkańców, którzy bardzo często spożywają alkohol, a tym samym są w grupie wysokiego ryzyka uzależnienia. Alkohol jest spożywany publicznie w niedozwolonych miejscach - według co trzeciego respondenta zdarza się to często lub bardzo często. 2/3 osób zna kogoś z problemem alkoholowym, a ponad połowa dorosłych jest przekonana, że młodzież często spożywa alkohol. Koresponduje to z odpowiedziami samej młodzieży. 10% uczniów ze szkoły podstawowej, 1/3 gimnazjalistów oraz połowa starszych uczniów przyznaje, że pije alkohol, przede wszystkim piwo. Inicjacja alkoholowa najczęściej następuje w wieku gimnazjalnym - 14 - 15 lat (nie występują tutaj różnice pomiędzy dziewczętami a chłopcami). Rodzice w większości są świadomi, że ich dzieci piją. Dla młodzieży okazją do wypicia alkoholu są przede wszystkim imprezy i dyskoteki oraz przebywanie na świeżym powietrzu i pobyt w domu. Zarówno w przekonaniu dorosłych, jak i uczniów, niepełnoletnie osoby z gminy Waganiec mogą bez problemu kupić alkohol w okolicy. Co szósty uczeń przyznaje, że sam kupuje sobie tego typu napoje. Uczniowie w wieku powyżej 15 lat najczęściej podkradają alkohol rodzicom z domu lub dostają go od nich. Młodszy częściej proszą o zakup starszych znajomych. Motywami spożywania alkoholu przez uczniów ze szkoły podstawowej i gimnazjum są przede wszystkim chęć zaimponowania innym oraz lepsza zabawa. Starsi częściej towarzyszą pijącym kolegom oraz urozmaicają sobie picie alkoholu czas wolny. Pewna grupa osób za pomocą używek - papierosów lub alkoholu radzi sobie z napięciem i problemami w szkole czy w domu.

Jeśli chodzi o palenie papierosów, to wśród ankietowanych mieszkańców gminy Waganiec dotyczy to 1/3, zaś 2/3 osób w swoim otoczeniu spotyka osoby palące papierosy. Co trzeci uczeń ze szkoły podstawowej, ponad połowa w wieku 13 - 15 lat i wszyscy ankietowani starsi uczniowie uważają, że ich rówieśnicy palą papierosy. Problem nikotynowy bardzo rzadko dotyczy najmłodszych respondentów, ale już co szóstego ucznia z gimnazjum i połowy osób powyżej 15 roku życia - tak. Im starsi uczniowie, tym częściej ich rodzice wiedzą, że palą. Najczęściej ma to miejsce na świeżym powietrzu oraz podczas imprez i dyskotek. CO piąta osoba pali w szkole. Uczniowie postrzegają palenie papierosów jako sposób na zaimponowanie rówieśnikom, a także na lepszą zabawę i zabicie

nudy. Pozyskują papierosy od starszych kolegów lub podkradają je w domu. Co trzecia osoba samodzielnie kupuje sobie papierosy na terenie gminy.

Problem uzależnienia od narkotyków jest postrzegany bardzo różnie. Głównie młodsze osoby znają kogoś, kto je zażywa. Dorośli są w większości przekonani, że młodzież jest narażona na kontakt ze środkami odurzającymi. Kobiety częściej niż mężczyźni uważają, że dostęp do narkotyków jest w gminie łatwy. Co trzecia osoba do 25 roku oraz część starszych kobiet życia zażywała tego typu substancje. Wśród uczniów problem narkotykowy najczęściej występuje u uczniów powyżej 15 roku życia. 2/3 najstarszych uczniów oraz połowa osób w wieku 13 - 15 lat jest przekonana, że ich rówieśnicy zażywają narkotyki. Im starsi uczniowie, tym częściej uważają, że w ich szkole są sprzedawane narkotyki i nie jest trudno je zdobyć w gminie. Uczniowie sięgają po narkotyki z ciekawości, a także, aby zaimponować kolegom oraz, szczególnie wśród starszych uczniów, dla zabicia nudy. Wiedzę o narkotykach i zagrożeniach z nimi związanych czerpią głównie z mediów (telewizja, Internet) oraz ze szkoły i od rówieśników.

Lokalne działania profilaktyczne powinny objąć całą społeczność lokalną. Osobne działania powinny być skierowane do uczniów na każdym szczeblu edukacji. Przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu i paleniu papierosów przez dzieci musi rozpocząć się już w szkole podstawowej, zaś temat narkotyków powinien być podjęty od samego początku nauki w gimnazjum. Pozwoli to wyprzedzić czas najczęstszej inicjacji alkoholowej czy narkotykowej i wyposażyć dzieci i młodzież w niezbędne umiejętności radzenia sobie z presją rówieśników. Działania profilaktyczne powinny koncentrować się zarówno na dostarczaniu rzetelnej wiedzy na temat skutków używek, jak i na trenowaniu kompetencji społecznych (komunikacji z rówieśnikami, asertywności, radzenia sobie ze stresem). Bezpłatny dostęp do porad psychologicznych, działalność organizacji zajmujących się zapewnieniem dzieciom i młodzieży aktywnego wypoczynku i stawiających na relacje z wychowankami przyczyni się do zwiększenia możliwości uzyskania wsparcia dla nastolatków borykających się z jakimiś trudnościami. Szczególnie często pojawiającym się motywem sięgania po używki wśród nastolatków była nuda - gmina powinna rozbudować swoją ofertę zajęć pozalekcyjnych, tak aby uczniowie mogli rozwijać swoje pasje i aktywnie spędzać wolny czas.

Kolejne działania powinny być ukierunkowane na rodziców uczniów - muszą mieć świadomość ryzyka uzależnienia od alkoholu, papierosów czy narkotyków u swoich dzieci. Doskonalenie kompetencji wychowawczych wzmocni ich relacje z dziećmi, stanowiąc najistotniejszy czynnik ochronny, a uważna obserwacja zachowań dziecka pozwoli na wczesną interwencję w przypadku ryzyka sięgania po środki psychoaktywne. Z odpowiedzi osób dorosłych wynika, że społeczność gminy może mieć demoralizujący wpływ na postawy uczniów względem

alkoholu - nie ma osoby, która nie słyszałaby o znajomym, który prowadził samochód po spożyciu alkoholu, napoje alkoholowe spożywane są publicznie i sprzedawane osobom niepełnoletnim. Korzystnym byłoby w tym kontekście zwiększenie ilości kontroli punktów sprzedaży alkoholu prowadzonych przez GKRPA. Aby zmniejszyć problem prowadzenia pojazdów po spożyciu alkoholu należałoby przeprowadzić lokalną kampanię społeczną dla kierowców i ich rodzin, ukazującą, w jaki sposób alkohol wpływa na bezpieczeństwo na drodze. W szkole ponadgimnazjalnej powinien być przynajmniej jeden nauczyciel (np. pedagog), który jest fachowcem w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom. Wsparciem dla wszystkich osób mających problemy z nadużywaniem alkoholu czy uzależnieniem od narkotyków mogą być dyżury terapeutów uzależnień, psychologów czy pracowników socjalnych, którzy udzielaliby bezpłatnie porad i prowadzili terapię takich osób. Szczególną troską należałoby objąć także członków rodzin osób doświadczających tego typu problemów, oferując im grupy wsparcia, a dla dzieci także wyjazdy socjoterapeutyczne.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Michał Dyko

Spis tabel i wykresów

Tabele

Tabela 1. Podział badanej grupy wg płci i wieku.

Tabela 2. Podział badanej grupy wg wieku, płci i statusu zawodowego.

Tabela 3. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku 18 - 25 lat.

Tabela 4. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku 26 - 40 lat.

Tabela 5. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku 41 - 60 lat.

Tabela 6. Problemy społeczne w gminie - opinie dorosłych w wieku powyżej 60 lat.

Tabela 7. Podział badanej grupy wg płci i wieku.

Tabela 8. *Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami?*

Tabela 9. *Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?*

Tabela 10. *Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?*

Tabela 11. *Gdzie najczęściej młodzież z gminy pali papierosy?*

Wykresy

Wykres 1. *Znam osobę, która zażywa narkotyki.*

Wykres 2. *Młodzież w gminie jest narażona na kontakt z narkotykami.*

Wykres 3. *Dostęp do narkotyków w gminie jest łatwy.*

Wykres 4. *Czy kiedykolwiek zażywałeś narkotyki lub dopalacze?*

Wykres 5. *Czy zna Pan/i kogoś uzależnionego od alkoholu?*

Wykres 6. *Jak często spożywa Pan/i alkohol?*

Wykres 7. *Jaki alkohol najczęściej Pan/i spożywa?*

Wykres 8. *Jak często niepełnoletnia młodzież z gminy spożywa alkohol?*

Wykres 9. *Czy słyszał/a Pan/i o przypadkach sprzedaży alkoholu niepełnoletnim osobom?*

Wykres 10. *Jak często zdarza się osobom w Pan/i otoczeniu prowadzić samochód po wypiciu alkoholu?*

Wykres 11. *Jak często widzi Pan/i osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych?*

Wykres 12. *Czy osoby w Pan/i otoczeniu palą papierosy?*

Wykres 13. *Jak często Pan/i pali papierosy?*

Wykres 14. *Znam osobiście kogoś, kto zażywa narkotyki.*

Wykres 15. *Czy zażywałeś kiedyś narkotyki?*

Wykres 16. *Zdobycie narkotyków w mojej okolicy jest łatwe.*

Wykres 17. *Motywy młodzieży do sięgania po narkotyki.*

Wykres 18. *Źródła informacji o narkotykach i skutkach ich zażywania.*

Wykres 19. *Gdzie młodzież pije alkohol na terenie gminy?*

Wykres 20. *Motywy sięgania po alkohol przez niepełnoletnią młodzież.*

Wykres 21. *Jak młodzież w gminie może zdobyć alkohol?*

Wykres 22. *Jak często zdarza Ci się pić alkohol?*

Wykres 23. *Jak często zdarza Ci się palić papierosy?*

Wykres 24. *Czy Twoi rodzice wiedzą, że palisz?*

Wykres 25. *Motywy sięgania po papierosy przez niepełnoletnią młodzież.*

Wykres 26. *Jak młodzież w gminie może zdobyć papierosy?*